Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 152. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го СЕРПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 10, 1955. No. 152. VOL. LXII.

ПОЖВАВЛЕНА АКЦІЯ В СПРАВІ КАНДИДАТУРИ НА ПРЕЗИДЕНТА В 1956 Р.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ТВЕРДЯТЬ, ЩО АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕМОЖЕ; ДЕМОКРАТИ ЩЕ НЕРІШЕНІ, ХТО БУДЕ ЇХНІМ КАНДИДАТОМ

Шикаго. — Два республіканські губернатори Ґудвін Дж. Найт із Каліфорнії і Вільям Дж. Страттон із Іллиной передбачають, що президент Айзенгавер таки погодиться на кандидатуру на президента і переможе в найближчих виборах демократичного кандидата. Губернатори з'їдяться на 47-у річну Конференцію Губернаторів, яка починається 9 серпня в Шикаґо. Демократичний губернатор стейту Коннектикат, Абрагам А. Рібікоф заявив, що він сумнівається, чи який-будь демократичний кандидат на президента із трьох досі можливих, зможе здобути більшість в його стейті. Рібікоф говорив про трьох можливих демократичних кандидатів: бувшого демократичного кандидата Адлея Е. Стівенсона, який перепав в 1952 році; губернатора стейту Ню Йорк — Аверелла Гаррімана та сенатора з стейту Тенессі — Естеса Кіфовера. Демократичний сенатор з стейту Тексас Аллан Шіверс повторив знову, що він противитиметься, щоб демократичним кандидатом був Стівенсон, і не буде його підтримувати, коли б він кандидував. Шіверс був і в 1952 році проти Стівенсона і підтримував Айзенгавера в 1952 році. Рібікоф відмовився сказати, кого він пропонував би на демократичного кандидата, але він заявив, що не поладжується з Шіверсом в тому, щоб Стівенсон не міг навіть кандидувати на номінаційній конференції, бо в Демократичній Партії „є багато місця на різні переконання". Рібікоф твердить, що демократи переможуть кожного республіканського кандидата, тільки не Айзенгавера, — проти якого можна використати дуже мало гасел під час виборчої кампанії. Рібікоф сказав, що губернатор Гарриман надається на кандидата, хоч він сам ще не заявиться в цій справі. Заява губернатора Шіверса проти кандидатури Стівенсона спровокувала заяву демократичного посадника міста Шикаґо, Ричарда Е. Дейлі, який сказав, що демократи на своїй номінаційній конвенції виберуть Стівенсона через аклямацію. Цьогорічна конференція губернаторів відзначається тим, що на з.й, від 1942 мають більшість демократи, які тепер займають 28 губернаторських становищ, а республіканці тільки 20. Головною справою, якою займатиметься ця конференція — це побудова нових шляхів, якої не вспів полагодити Конгрес на цьогорічній сесії. І демократичні і республіканські губернатори не вдоволені з цього, бо населення в усіх стейтах домагається розбудови шляхів, — якої вимагає збільшений рух на існуючих автострадах. Губернатори хотіли б, щоб федеральний уряд фінансово причинився до розбудови автострад.

ОЗНАЙОМЛЮЮТЬСЯ З ОБОРОННИМИ ЗАСОБАМИ ЗДА

Військові обсерватори з Єгипту капітан Мохаммед Седдик і капітан Мохаммед Готар та ген. Си Янг-лі з Формози, вивчають методи і засоби цивільної оборони у ЗДА.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР СЛАВИТЬ ВЧЕНИХ ЗА ЇХ ОСЯГИ ДЛЯ ДОБРА ЛЮДСТВА

Женева. — Ви зібрались, як вільні люди науки, зацікавлені тільки в тому, щоб осягнути повноту знання з оттого чудового відкриття — заявив през. Айзенгавер в листі до першого Міжнародного Конґресу для мирного використання атомової енерґії, що розпочався в останній понеділок у Женеві. Президент Айзенгавер ствердив, що ця теперішня Женевська конференція, ведена під авспіціями Об'єднаних Націй зібрала найславетніших учених і інженерів, фахівців в ділянці науки про атоми, які в своїх невтомних заходах змагають до того, щоб атомова енергія стала „послушним слугою людини". Президент славив у своєму зверненні заслуги і значення мужів науки, що їх призначенням є служити знанню і правді. До цього часу не відбулись ще ні одні наукові збори такого величезного значення і далекосяжного зацікавлення, як саме ота Женевська Конференція — заявив президент. Він пригадав, що згідно з його власною ініціятивою, яку він проявив у своїй промові перед Об'єднаними Націями 8 грудня 1953 року, та згідно з резолюцією Об'єднаних Націй з 4 грудня мин. року, наслідком якої скликано оту Женевську Конференцію, — вона є аполітична, „тому, що й атом сам собою є аполітичний". Єдиною ціллю Женевської Конференції є продумати шляхи, як найкраще й найлегше запрягти атомову енерґію на службу мирним цілям людства. Атомова енерґія має служити не на те, щоб приносити смерть людям, а життя. През. Айзенгавер висловив віру в успішність і плодотворчість дій учених.

ВПРОДОВЖ НАЙБЛИЖЧИХ 20 РОКІВ ВОДНЕВА ЕНЕРГІЯ СЛУЖИТИМЕ ЛЮДСТВУ

УЧЕНІ НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ЯДРОВОЇ ЕНЕРГІЇ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ ЗАПОВІДАЮТЬ НОВІ ВЕЛИКІ ВІДКРИТТЯ.

Женева. — Впродовж найближчих 20 років людина зможе вповні загнуздати енергію, скриту у теперішній водневій бомбі та примусити її служити людству для його мирних цілей — заявив проф. Гомі Бгабга, голова комісії для атомової енергії в Індії, один із найбільших світових фахівців в цій ділянці науки та президент першої міжнародної конференції для мирного використання атомової енергії, що радить у Женеві. Інші чільні науковці потвердили цю його теорію. Тепер існують два шляхи для визволення енергії, замкненої в ядрі атомів. Один процес передбачає розподіл ядра деяких важких елементів, як напр. уран або плютоній, на легші елементи. Цей процес застосовується при фабрикуванні атомових бомб. Другим процесом є стоплювання, яке доводить до сполуки двох легших елементів в ядро важкого елементу. Цей процес стоплювання може відбуватись тільки при такій високій температурі мільйонів ступнів тепла, яке прикметне досі тільки сонцю, що його енергія є життєдайна. Добування енергії процесом стоплювання, що його стосується у продукції водневих бомб, знаходиться все ще в стадії експерементації. Названий вгорі індійський учений заявив виразно, що нема ніякого доказу, який вказував би на неможливість контрольного опанування енергії, що її можна добути процесом стоплювання. Він пригадав, що ледве 15 років тому вперше італійський учений Енріко Фермі почав добувати атомову енергію, а з того часу пішов шалений поступ у тій ділянці науки. Якщо той поступ піде далі дотеперішнім шляхом, то важкий гідроґен в океанах стане невичерпним джерелом енергії на послугах промислу й інших мирних цілей людства. Важкий гідроґен, названий девтерієм, є відміною легкого гідроґену, найлегшого елементу в природі. Стоплення ядра одного кілограма важкого гідроґену дало б енергію рівну поверх 8,000 тони вугілля. Директор досвідної лябораторії атомової енергії в Гарвеллі, в Англії, Джан Кокрофт, лавреат Ноблівської нагороди, потвердив, що під його керівництвом йдуть досліди в тому напрямку, що про нього говорив індійський учений у своїй інавгураційній промові на Женевській атомовій конференції. Американські делеґати, які прибули до Женеви під проводом Луіса Штравса, голови Комісії для Атомової Енергії, не висловились в цій справі, зберігаючи — як пояснює американська преса — тайну з мотивів безпеки.

Совєтські „хлібороби" зацікавлені в купуванні американських сільсько-господарських машин

Гопкінс, Мінн. — Члени совєтської „хліборобської" делеґації, що відвідали тутешні фабрики сільсько-господарських машин і знаряддя, були такі захоплені досконалістю і можливістю різнородного їх застосування, що висловили бажання закупити їх для Совєтського Союзу. В цій справі почав конферувати з правлінням однієї з міннеапольських фабрик провідник делеґації діючий міністер сільського господарства СССР Владімір Мацкевич, але йому відповіли, що купити машини можна, тільки на їх вивіз треба спеціяльного дозволу департаменту торгівлі, бо вони є на листі заборонених для експорту індустрійних продуктів. Особливо зацікавили совєтських експертів машини, що можуть бути плугами, комбайнами, збирачами і вилущувачами кукурудзи тощо. Мацкевич й інші члени делеґації виявили теж „гаряче бажання" поїхати до Дітройту й оглянути фабрики сільсько-господарських машин Форда, мовляв, бути в Америці і не бачити фабрик Форда, це так, як бути в Римі і не бачити Папи. Із ЗДА совєтські „хлібороби" виїдуть дня 25 серпня до Канади, щоб там оглянути все, що тільки можна.

Пакт з Туреччиною і Грецією вже невигідний для Тіта і він хотів би його спекатися

Блед (Юґославія). — Вже втретє на протязі останніх тижнів офіційні юґославські чинники намагаються поменшити значення підписаного рік тому договору між Юґославією, Туреччиною і Грецією, який передбачував не тільки встановлення культурних й економічних зв'язків між згаданими державами, але й мілітарну співпрацю на випадок загрози із зовні. У передовій статті з приводу першої річниці підписання цього договору офіційний орган юґославського уряду „Борба" заявляє, що небезпека війни відійшла на дальший плян і тому теж мілітарні постанови юґославсько-турецько-грецького пакту тепер неактуальні і можна говорити тільки про встановлення економічних і культурних взаємин. Ту саму думку висловив був маршал Тіто у своїй великій політичній промові, виголошеній у Карловаці і повторив її дуже катеґорично зараз після тієї промови згаданий офіціоз „Борба". Юґославії, що пішла на злагоду з Москвою, цей союз, зокрема його мілітарні постанови, починає бути невигідним і вона хотіла б якось відпекатися його. Ці намагання Юґославії, викликані бажанням приподобатися Москві, спричиняють багато турбот не тільки партнерам підписаного рік тому договору, але й західнім великодержавам, зокрема ЗДА, Британії та Франції, зацікавленим у військовій безпеці Туреччини і Греції.

АФП проти піратського приманювання фабрик

Вашинґтон. — Представник Американської Федерації Праці заявив, що треба б ухвалити окремий закон, який в цілій країні забороняв би місцевостям „піратським способом" приваблювати до себе фабрики. Згідно зі звітом голови АФП Джорджа Міні в 38 випадках окремі місцевості в Міссісіпі, Алабамі і Теннесі видавали бонди на будову фабричних будинків, а пізніше їх винаймали за низькі чинші компаніям, які погоджувалися перенести свої фабрики до цих нових приміщень. Міські управи обіцяли власникам фабрик ще такі користи: низькі заробітні платні в цих південних стейтах, гірші умови заробітної праці та протиюнійні обмеження. Окремий федеральний закон повинен заборонити давати податкові пільґи таким фабрикам і не давати їм урядових контрактів, — таке домагання ставить АФП.

АФП критикує працю Конґресу

Шикаґо, Іллиной. — Провідники Американської Федерації Праці, зібрані на Виконній Раді цієї організації, критикували працю першої сесії 84-го Конґресу, який не всліп полагодити багато важливих справ. Вони закликають робітництво до активнішої праці, твердячи, що тепер, після об'єднання АФП з Конґресом Індустрійних Організацій, робітництво зможе мати більший вплив на вислід виборів. Виконна Рада розглядала законодатну працю Конґресу та стейтових леґіслятур. Рада ствердила, що Конґрес прийняв цілий ряд законопроєктів — дуже важливих для держави. Між цими законами згадано законопроєкти, які відносяться до закордонної політики, а також законопроєкт про збільшення мінімальної заробітної платні до одного доляра і про збільшення платень для поштових працівників і федеральних урядовців. Але АФП ствердила, що Конґрес не зробив нічого в справі зміни робітничого закону Тефта-Гартлі, злібералізування соціяльного забезпечення, розбудови шкільних будинків та зменшення податків. В заяві, яку видала Виконна Рада АФП говориться про те, що тільки освідомна праця серед робітництва та скріплення його організації пересуне рівновагу в Конґресі і дасть більшість тим людям, які змагають до соціяльної справедливости і до поступу.

Угорщина хоче відновити добрі взаємини і навіть дружбу з Юґославією

Відень. — У відповідь на промову маршала Тіта, який обвинувачував Угорщину й інші сателітські країни в небажанні іти за прикладом Москви і встановляти дружні взаємини з Юґославією, провідник угорських комуністів Матіяш Ракоші заперечив це обвинувачення і запевнив „товариша Тіта", що Угорщина буде робити всі зусилля, щоб не тільки встановити добрі взаємини, але і створити передумови для справжньої дружби між обидвома країнами. Ідучи за прикладом Хрущова і Булґаніна, які всю вину за розрив з Юґославією скинули на розстріляного міністра внутрішніх справ СССР Лаврентія Берію, Ракоші скинув всю вину за непорозуміння і сварку Угорщини з Юґославією на засудженого на досмертну в'язницю шефа угорської поліції Петра Ґабора. У своїй промові, виголошеній 28 липня ц. р. маршал Тіто обвинувачував угорський комуністичний уряд в тому, що він переслідував, а то й ліквідував фізично всіх тих, які намагалися втримати добрі взаємини з Юґославією і що це не змінилося і сьогодні після того, як навіть Москва пішла на злагоду з Юґославією. Зокрема згадував Тіто справу Лашла Райка, розстріляного за те, що він був буцімто „тітоїстом".

Переговори про звільнення цивільних американців з Китаю застрягли на мертвій точці

Женева. — Китайські комуністи не хочуть випустити на волю 36 цивільних американців, які перебувають в комуністичному Китаї. З-поміж тих 36 осіб — 25 перебувають у в'язниці, три під домашнім арештом, а вісьмом відмовлено візи на виїзд до ЗДА. Комуно-китайський репрезентант на Женевській конференції з американським амбасадором із Праги Джансоном, домагався, щоб справу тих цивільних американців розглядати разом із справою китайських студентів в ЗДА. Тим часом ЗДА стоять на становищі, що між дійсним станом американців в Китаї а китайців у ЗДА нема нічого спільного, тому, що всі китайці в ЗДА — це вільні люди, які мають право розпоряджати собою і виїздити, куди кому подобається. Наради в Женеві продовжуються, бо комуністи, очевидячки, не хочуть ще переривати того першого й єдиного до цього часу безпосереднього дипломатичного зв'язку з ЗДА.

Таємнича смерть Кирила Килимника в Лондоні

Лондон. — Поліція закінчила слідство в справі таємничої смерти 38-річного Кирила Килимника, труп якого знайтено в ріці Темзі два місяці тому. При трупі знайдено листа, написаного на бляикеті совєтської амбасади в Лондоні, що свідчить про те, що Килимник мав зв'язки з цією амбасадою. Килимник жив дуже скромно, заробляв по 6 фунтів на тиждень (к. 17 долярів), але в останньому часі витрачав далеко більші гроші. Лондонська поліція думає, що таємні аґенти використовували Килимника, як інформатора в середовищі польських втікачів в Англії. За 48 год. перед своєю смертю Килимник був в совєтській амбасаді у справі репатріяції на ті українські землі, які по першій світовій війні були окуповані Польщею.

Зміна уряду в Пакістані не змінила становища до Заходу

Карачі. — У Пакістані наступила зміна уряду наслідком висліду виборів, що принесли поразку Мусульманській Лізі, яка впродовж 8 років стояла при владі. Тому прем'єр Мохаммед Алі зрікся становища прем'єра, а новим прем'єром став дотеперішній міністер справедливости, Гуссейн Сураварді, голова народної партії. Новий прем'єр, який має 63 роки і за фахом є адвокатом, заявив у своїй першій заяві, що він буде строго дотримуватись попередньої закордонної політики Пакістану, зорієнтованої на Захід. Запитаний комуністичним журналістом, чи він, новий прем'єр, не думає, що прийшов час для поправи взаємин з Совєтами, Сураварді різко накинувся на нього, запитавши, чи той журналіст прийшов робити комуністичну пропаґанду, чи пресове інтерв'ю. Водночас новий прем'єр підкреслив тісний союз Пакістану з Америкою, якій Пакістан, мовляв, вдячний за поміч у найважчому господарському й політичному часі.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

СИРІЙСЬКІ ГОСТІ НА УКРАЇНІ

Порядком „співіснувальної" кампанії, на запрошення Верховного Совєту СССР, прибула на Україну також делеґація сирійського парляменту. На чолі з заступником голови палати депутатів Рафіком Башшуром делеґати відвідали Київ, Запоріжжя та Крим. Перед від'їздом із Симферополя член делеґації Латиф Юнес заявив: „Ми переконалися, що в Совєтському Союзі поважають і люблять миролюбні народи арабських країн і, зокрема, народ Сирії". Сирійський делеґат Латиф Юнес, мабуть не знає ще відомого українського прислів'я про вовка, який любив кобилу, а залишив їй хвіст і гриву.

В ГОСТЯХ У „ПОТЬОМКІНЦІВ"

У зв'язку з 50-річчям революції 1905-го року совєтська преса широко розписується про повстання на броненосці „Потьомкін", приписуючи — всупереч історичній правді — керівну ролю в цьому повстанні большевикам. — „Ізвєстія" з 26 червня містять допис з Житомирщини про те, як партійні і громадські організації цієї области вшановували пам'ять свого земляка, героя-потьомкінця Вакулинчука, який був одним з ініціяторів цього повстання і згинув від кулі офіцера. „На батьківщині героя-моряка, — читаємо в цій газеті, — в клюбі села Великі Коровинці відбулася зустріч колгоспників з бувшим командором броненосця „Потьомкін" Григорієм Павловичем Некрашевичем та іншими потьомкінцями — Герасимом Прокоповичем Хаценком і Григором Микитовичем Полторацьким, а також з делеґацією моряків Чорноморської Фльоти". „Правда" з 23 липня повідомляє про приїзд до Москви з Румунії моряків, які залишилися були там після того, як броненосець „Потьомкін" здався на ласку румунських властей. Старих „потьомкінців" нагороджено румунськими орденами праці.

ЯК ФАБРИКУЮТЬ НА ЖНИВАХ „ГЕРОЇВ ПРАЦІ"

„Правда" з 23 липня пише: „На Україні з повному розпалі жнива. Збирають врожай майже всі райони республіки. По 25-30 центнерів доброго збіжжя з гектара збирають колгоспи Херсонської, Миколаївської, Одеської, Дніпропетровської, Запорізької та інших областей". Успіх цьогорічного збирання врожаю, — твердить „Правда", залежить від комбайнів і комбайнерів, які на 200-300% перевиконують виробничі норми. „Однак — нарікає центральна партійна газета, — ще є в нас такі керівники, які люблять пошуміти навколо рекордів окремих комбайнерів. Для того, щоб записати в своїх звідомленнях „високі досягнення", вони добиваються високого виробітку одного-двох комбайнерів — і їм приділюють всю увагу. До них раз-у-раз під'їжджають польові майстерні з запасними деталями, немов би ці 1-2 аґреґати вирішують долю збирання врожаю. А в той самий час інші комбайнери, особливо малодосвідчені, цілими днями стоять з поламаними комбайнами". — Чи не вперше винайшли отакий спосіб продукування „героїв праці" в Донбасі, ще десь у 20-их роках, допомігши Стаханову на 300 відсотків перевиконати виробничий плян видобування вугілля.

„З АТЕСТАТОМ ЗРІЛОСТИ — НА ЦІЛИНУ!"

Під таким заголовком вміщує „Правда" замітку про „добровільний виїзд на Сибір групи дівчат і хлопців, які закінчили цього року середню школу у Верхній Хортиці, Запорізької области. — „Ще в школі Ніна Коробцева, Катря Круголь, Галя Олещенко та інші випускники — пише „Правда" — листувалися з новоселами Алтаю. Їх вабила героїка трудових буднів завойовників цілини. Тепер заповітна мрія юнаків і дівчат здійснилася. Всі 17 випускників Верхньо-Хортицької школи ч. 1, які прибули на Алтай, відряджаються на працю до Поспеліхінського зернорадгоспу, створеного навесні цього року на цілинних землях. Тут вони набудуть фахи трактористів, причіплювачів та комбайнерів". Блискучу кар'єру пророкує „Правда" цим українським молодим людям з закінченою середньою освітою.

В АМЕРИЦІ

● **5,312 осіб** з 45-ох стейтів ЗДА, з Гаваїв і Порто Ріко, а також з 16-ох закордонних держав відвідали впродовж року Відділ старих книжок Конґресової Бібліотеки в Вашинґтоні. Між цими давніми друками найцінніша книжка — це примірник Біблії Ґутенберґа.

● **Форт Мотор Компанія** призначила мільйон долярів на річну нагороду для науковця, який заслужиться в ділянці використання атомової енерґії для мирних цілей. Цю нагороду зможе дістати науковець з якої-будь країни. Про визначення цієї нагороди мають повідомити на атомовій конференції в Женеві в Швайцарії.

● **Республіканський** сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що китайські комуністи хочуть при допомозі шантажу змусити З. Д. А. вислати до комуністичного Китаю тих китайців, які собі цього не бажають.

● **Літак Світових** Летунських Ліній ДС-7 мусів приземлитися на малому летовищі коло Айова Сити після того, як вибухла пожежа в електричному влаштуванні. На цьому літаку було 72 особи, але ніхто не був поранений під час цього примусового приземлення.

● **Департамент** пошти ЗДА 21 вересня видасть 30-центову поштову марку з портретом генерала Роберта Е. Лі, який під час громадянської війни командував арміями південних конфедератів. Цю марку почнуть продавати на конвенції Американського Філателістичного Товариства в Норфолку, Вірджінія.

● **У зв'язку з тим**, що директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер відмовився від пропонованого йому більшеплатного становища комісара поліції в Ню Йорку, повідомляють, що багато промислових фірм пропонували Гуверові значно більшу платню, щоб він перейшов до них працювати, але Гувер завжди відкидав такі пропозиції, вдоволяючися 20,000 річною платнею, яку він має тепер.

● **Провідник** демократичної більшости в Сенаті сен. Линдон Б. Джансон залишив шпиталь фльоти в Бетесді під Вашинґтоном, в якому перебував від 2-го липня цього року. Кілька тижнів він пробуде у Вашинґтоні, а потім виїде на свою фарму коло Джансон Сити в стейті Тексас. В шпиталі відвідали сенатора Джансона президент Айзенгавер і віце-президент Ричард М. Ніксон.

В СВІТІ

● **Прем'єр** пакістанського уряду д-р Алі Мохаммед подав свою резиґнацію на руки генерального губернатора Пакістану ген. Іскандра Мірзи. Причиною резиґнації д-ра Алі Мохаммеда було те, що він перестав бути головою провідної в Пакістані партії, т. зв. Мослемської Ліґи. Провідником цієї партії і мабуть наслідником д-ра Алі Мохаммеда на становищі прем'єра став дотеперішній міністер Чавдрі Мохаммед. Мослемська Ліґа здобула 35 мандатів на всіх вісімдесять до пакістанської Конституанти.

● **Китайські націоналістичні** літаки обстріляли з кулеметів британський торговельний корабель „Інчвеллє", що плив до одного з комуністично-китайських портів. Двох моряків було поранених.

● **Президія Верховної Ради СССР** нагородила „орденом праці" митрополита Ніколая Крутіцкого. За яку „працю" і за які „заслуги" — в декреті не згадується, але треба думати, що ця „праця" дуже корисною для комуністичної партії і совєтського міністерства „внутренних дел".

● **Рештки комуністичної** „визвольної армії" на Маляї, що почали в 1948 році боротьбу з британськими військами, припинили останнім часом збройну боротьбу. Командант британських збройних сил ген. сер Джофрі Бурн, думає, що на припинення боротьби вплинули останні вибори на Маляї, комуністична оферта в справі перемир'я і пропаґанда, ведена англійцями з допомогою летючок.

● **Китайський комуністичний** прем'єр Чу Ен-лай запросив японського прем'єра Ічіро Гатояма відвідати червоний Китай і відбути в Пейпінгу розмови в справі встановлення дипломатичних взаємин між обидвома країнами.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА УКРАЇНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ

Уже на підставі тих вісток, що їх передала крайова американська преса та радіовисильні, українцям у Твін-Сіті, Міннеаполісі та Ст. Пол, зорганізованим у їхньому Об'єднаному Комітеті Американсько-Українських Організацій, належаться ґратуляції за їх демонстративний виступ, зв'язаний з перебуванням у їхньому місті совєтської „фармерської" делеґації, що об'їжджає та оглядає фармерські стейти середнього заходу цієї країни.

Американські вістки про цей виступ передано у вчорашньому виданні цього щоденника. Совєтська делеґація зупинилась в одному з готелів Міннеаполісу. Очевидно, що відвідувачі з-поза залізної заслони становлять не абияку сенсацію в місті. Це виявилось і під час поїздки тих делеґатів по фармах, де вони — згідно з їхніми власними словами — бачили „більше фатографічних апаратів, ніж свиней". Ясно, що й населення Міннеаполісу було зацікавлене перебуванням совєтських відвідувачів у їхньому місті. Крім того, з делеґацією їздить ще й велика кількість кореспондентів та фотографів різних газет з цілої країни.

На такому тлі відбулась українська демонстрація. Згідно з інформаціями, біля двох сотень демонстрантів автомобілями кружляло навколо готелю, в якому зупинились совєтські „фармери", а написи на автах вияснювали, в чому справа: Делеґати приїхали на те, щоб облудними усмішками баламутити американську публічну опінію. За тими усмішками криються аґресивні пляни московського імперіялізму, що поневолює численні не-російські народи. Ці делеґати не скажуть американцям правди. Але цю правду можуть сказати і говорять американцям тисячі українців, які ще недавно були совєтськими рабами, які були свідками совєтського колгоспного кріпацтва і яким пощастило втекти на волю. Совєтські делеґати не скажуть також совєтським рабам тієї правди, яку вони бачили в Америці, вони напевно не скажуть нічого про волю, добробут і щастя, які бачили в Америці, а будуть брехати про „експлюатацію" американських фармерів „Вол-Стрітом", як тут брешуть про „досягнення" і „добробут" совєтських колгоспних кріпаків.

Українські демонстранти в Міннеаполісі, які відносно недавно залишили Україну, пропонували своїми написами совєтським делеґатам, щоб вони зайшли до їхніх домів і порівняли їх з тими, в яких живуть „щасливі" совєтські громадяни. Можливо, що між делеґатами є й такі, які хотіли б не тільки побачити доми своїх земляків, але і в них залишитись. Але енкаведівський терор, який їх не залишає ані на хвилину, цього їм напевно не дозволить. У кожному разі, тут навіть переконаний енкаведист і навіть совєтський міністер можуть легко переконатись, що в американській системі звичайний фармер і робітник живуть так, як не може й мріяти не тільки совєтський колгоспник, але й совєтський вельможа. „Зайдіть у наші доми, порівняйте їх з вашими і зробіть відповідні висновки", — радили демонстранти совєтським делеґатам, пропонуючи їм передати від американських українців привітання підпільним борцям України, які змагаються за ті самі ідеали, на яких побудовані воля, добробут і щастя американського народу.

Очевидно, що між демонстрантами не було таких наївних, які думали б, що вони можуть переконати совєтських делеґатів. Не таких висилає Кремль закордон для підривної роботи. Тому то демонстрація була призначена в першу чергу на те, щоб відкрити очі американцям, щоб звернути їм увагу на всю облудність таких совєтських делеґацій і їх усмішок. Демонстрація була призначена на те, щоб сказати часто податливим на совєтські пропаґандивні трюки американцям про справжню ситуацію в Совєтському Союзі та про імперіялістичні пляни Москви. Демонстрація мала на меті сказати американцям правду про Україну та про поневолений, але не упокорений український нарід, який бореться за волю і не складе своєї зброї, аж поки тієї волі не здобуде, не зважаючи на всяку міжнародну „мирову" та „співіснувальну" коньюнктуру.

Широкий відгомін у пресі та в радіо доказує, що ця демонстрація досягнула свою ціль, досягнула її, можливо, в більшій мірі, ніж того сподівались самі її організатори. Успіх цієї демонстрації ще тільки збільшують підкреслення американської преси про її культурний характер. Це цілком зрозуміло, що представник совєтської делеґації, замість її оглядати, волів піти на обід, бо „це приємніше" — як він заявив кореспондентові. Йому бо ця демонстрація теж могла насунути багато думок, зокрема пригадати, що совєтські усмішки не обмануть вільного світу, бо про це подбають вчорашні жертви комуно-московського рабовласницького режиму, і що ці жертви будуть їх переслідувати аж до ганебного і — віримо — вже недалеко кінця тих червоних катів.

ПОДОРОЖІ ПО СССР

Намагання Кремлю приспати чуйність Заходу виявилось, зокрема, в кількох дозволах американцям побувати в донедавна майже недоступній країні.

Побували недавно в СССР й Даджі — батько й син. Відповідні знання про схід Европи, знання російської мови, об'єктивність у висновках, — все це робить їхню розповідь про перебування в СССР особливо цінною (див. „Ю. С. Нюс енд Ворлд Ріпорт" з 8 липня ц. р.). Численні світлини супроводять їхню розповідь й часто ці світлини більш вимовні, ніж стримана розповідь туристів.

Автори побували в кількох головних містах СССР, зокрема у Києві та Харкові; вони мали можливість ходити по містах, розмовляти з перехожими та робити світлини. Бачили багато додатнього, але бачили й те, що для нас має особливу вимовність й що виявляє, як мало зайшло суттєвих змін в СССР від часів голоду, єжовщини й Берії.

Насамперед світлини. Як тільки туристи намагалися сфотографувати щось неприємне для Москви, як напр., чергу біля крамниці, знищену церкву, старий дім тощо, як знаходився хтось, хто робив труднощі. Автори не пояснюють цього явища, хоч його легко пояснити тим, що за ними ходили сексоти й намагалися перешкодити усьому, що неприємне Кремлеві. Отож їхня свобода була поважно обмежена, — й не тільки щодо одного безсумнівного випадку, про який згадують мандрівники.

Із світлин бачимо, що всюди, поруч зображень Сталіна, порозвішувано величезні портрети Хрущова. Вражає великий відсоток умундурованих осіб на вулицях. Багато солдатів, емведистів й міліції. Юрба на вулиці, навіть в Москві, виглядає сіро. Більшість жінок у хустках, а мужчини у чоботях. Перед вікнами крамниць зупиняються колхозники з мішками на плечах, — зовсім як за царського володіння. Подібність з царизмом посилюють постаті умундурованих середньошкільників та еполети й кокарди на численних військових й міліціянтах. Світлини показують ще нужденний базар, жінок на вулиці з бляшанками від молока, жінок за тяжкою працею й напіврозвалені доми, де живуть громадяни СССР.

У Харкові, в університеті туристи розмовляли з групою студентів, що вивчають англійську мову. Їхня англійська мова сильно різниться від англійської мови таких самих студентів в Европі, бо вони не мають можливости зустрічатися з чужинцями й контролювати своєї вимови.

У Києві, добре „підкована" співбесідниця сказала туристам: „Перекажіть народові вашої країни від простої морожениці, що російський народ прагне миру". Ці слова про мир мандрівники чули часто. Проте чули вони (може тоді, коли за ними не було сексотів) й відважну протисовєтську мову. У Сталінграді на базарі жінка сказала їм, що, коли б вона була в Америці, то змогла б їсти вдосталь. Проте більшість їхніх співрозмовців не припускала, що деінде харчова справа є краща.

Цієї весни з Дону посилали в Україну картоплю, бо минулого року була посуха, що спричинило „недостачу харчів в Україні". На базарі вони бачили, як один селянин сперечався з продавцем картоплі. Селянин проклинав високі ціни, — „десять рублів за п'ять фунтів", — й загальне положення.

Недостача молока, м'яса й цукру. Марґарину можна набути вільно. Одна помаранча коштує п'ять рублів.

Мандрівники бачили багато черг перед крамницями. У крамницях теж черги, по три черги в кожній, згідно з звичаєм у СССР. Молоко продається звичайно в полудень й тоді черги особливо помітні.

Не краще й в інших ділянках. Можна побачити селян в постолах. Одежа нужденна й дорога. Проте мешканці цього навіть не усвідомлюють й коли бачать вузькі американські штани на туристах, то питають, чи в Америці аж так зле з матеріялами, що не можна пошити широких штанів.

Мешкають городяни СССР дуже тісно. В наслідок війни вони можуть мати тільки по 5 квадр. ярдів на особу (оповідачі очевидно не знають, що так само було й перед війною). Багато родин живуть в одній кімнаті, користаючи спільно з іншими родинами з туалети й кухні. У такій спільній кухні варять обіди звичайно на примусах.

Велике міське будівництво (особливо в Москві й Сталінграді) не ратує положення. Досить пройти п'ятдесят футів від центральних вулиць, щоб опинитися „в дев'ятнадцятому столітті", в дільницях ніколи не ремонтованих руїн і безвихідної нужденности.

У совєтській системі немає місця для організації, яка б захищала робітника від працедавця. Усе залежить від керівників фабрики і, якщо робітник захоче відійти проти їхньої волі, вони йому не дадуть робітничої книжки. Туристи зустріли такого, позбавленого робітничої книжки, молодого робітника на вулицях Москви. Він не міг отримати праці й вештався по вулицях: „як він роздобував їжу й мешкання ,ми не знаємо..."

Мандрівники розповідають про оглядання Харківського тракторного заводу, модерних фабрик, гарних офіційних й житлових будинків, летовищ й нових авт. Вони зустрічали дійсних патріотів совєтської „родини", які уявляли, що сіде так добре не живеться, як в СССР. Але вони добачили й те, чого не можуть добачити неприготовані належно мандрівники. Вони, напр., не вірять, що в СССР аж один мільйон мешканців мають авта: „у це тяжко повірити при річній продукції 50,000 авт у рік". Мале число бензинових станцій (у Москві їх є всього біля 25) також перечить совєтським інформаціям.

Кожна подорож в СССР все таки розкриває трохи дійсність, і ми бачимо, поза пишним фасадом, неволю робітників, комунальні мешкання й голод.

НАПЕРЕДОДНІ ВАЖЛИВОЇ ПОДІЇ

Коли перед Женевською конференцією московсько-большевицький уряд запросив д-ра Конрада Аденауера, канцлера Західньої Німеччини у Москву „на розмову", то вчинив це, передбачаючи заздалегідь, що Женевська конференція не принесе розв'язки тих важливих питань, для якої її скликано.

Для канцлера Аденауера справа поїздки в Москву залишилась відкритою. Під час Женевської конференції большевики могли запросити його в Женеву з недалекого Мюррену, де він із штабом своїх співробітників слідкував за її перебігом, — однак цього не зробили. Також могли представники червоного Кремлю, вертаючись у східній сектор Берліну, вступити до Бонну і там зустріти президента Західньої Німеччини Теодора Гойса та його канцлера Конрада Аденауера, однак і цього вони не зробили. Для піднесення престижу володарів червоного Кремлю перед світом є конечним, щоб 80-літній канцлер Західньої Німеччини відбув особисто дорогу у большевицьку Мекку — Москву, історичну садибу московських царів - деспотів та їх кривавих наслідників, і там, на московськім терені, відбув розмови про долю Німеччини. Там буде проведений наступ большевицької дипломатії на Аденауера з метою спаралізувати акцію зорганізування німецької армії. Мов з рога достатку, посипляться на нього московські обіцянки. повороту німецьких полонених, звороту Німеччині прилучених до Польщі і до СССР, посіданих нею перед світовою війною земель, дозволу на переведення у Східній Німеччині вільних виборів, а перед тим ще обітниця спровадити звідтам московську окупаційну армію і т. д.

Всі ці розмови матимуть особливий посмак, бо большевики добре знають погляди д-ра Конрада Аденауера. Вони пам'ятають, що це він 3 грудня 1949 року в розмові з кореспондентом „Клівленд Плейн Ділер" запропонував створення европейської армії, складовою частиною якої мала б бути армія німецька. А на засіданні головного Заряду Християнсько - Демократичної Унії у Кенігсвінтері в дні 9 грудня 1949 р. це він заявив: „Німці повинні бути репрезентовані в европейській армії на тих самих правах, які будуть признані іншим европейським народам. Бо що є більшою загрозою для західнього світу: російська загроза чи існування контингенту німецьких військ у союзі з збройними силами інших народів? Західня Німеччина це не пустиня, а густо заселений край". Ці слова Аденауера большевики добре пам'ятають і не раз цитують їх у своїх публікаціях.

Запрошення канцлера Західньої Німеччини у Москву, куди він мав би поїхати вже у вересні ц. р., має на цілі викликати зміну його переконань, „перетворити" його на „пацифіста" чи „невтрального" ,а тим самим підважити розбудову оборонної армії НАТО, де Західня Німеччина має відіграти поважну ролю своїми 12-ма дивізіями в силі 500 тис. вояків.

Рівночасно у деяких західньо - німецьких журналах появилися знаменні статті про потребу відновлення т. зв. реасекураційної політики Бісмарка. Статті ці викликали враження, що суверенна Західня Німеччина бажає у світовій політиці йти своїми власними шляхами, які будуть для неї вигідні. Ким ці статті інспіровані — не важко догадатися. Реасекураційна політика Бісмарка мала свою основу в договорі, укладеному між імперіями німецькою і російською, де постановлено, що ці обидві держави, на випадок, коли б хтось третій на одну з них напав, додержуватимуть між собою невтралітету. Цей договір відсунув від Росії Францію, яка палала жадобою реваншу на Німеччині за програну у 1870 році війну, — а також і Англію, колоніяльна політика якої схрещувалась з колоніяльною московською політикою — у Царгороді, на Далекому Сході і на кордонах Індії. — Спираючись у тому т. зв. реасекураційному договорі з 18 червня 1887 р. одна на одну, Німеччина і Московія були могутнім бльоком, проти якого не смів ніхто виступити.

Пригляньмося контраґентам майбутніх розмов і договорів: теперішня Німеччина по програній другій світовій війні, окроєна на сході від рр. Нісси і Одри, позбавлена Шлєзьку, Помор'я, Східніх Прус, є організм політично хворий. Канцлер Аденауер є безперечно великим політиком, одначе не на міру Бісмарка. Йому долягає, крім того, його високий вік. Теперішня Росія — це не та Росія Романових, а країна, що пройшла великі соціяльні і економічні потрясення. СССР становить мозаїку з багатьох народів, які безпосередньо або посередньо пережили революцію 1917 р. і були якийсь час суверенними, вільними державами, аж поки червона Москва не загарбала їх знову в свою неволю. У московській неволі знаходиться також Східня Німеччина, яка становить 1/3 всієї Німеччини і має коло 20 млн. населення. Ця частина Німеччини є під фактичною окупацією СССР, перейшла т. зв. совєтизацію, себто її перетворено на большевицький зразок.

Ось такі є контраґенти пропаґандивної реасекураційної політики Бісмарка. Ані „ті самі", ані „такі самі", як за „залізного канцлера". В додатку СССР є стороною, яка виграла війну з Німеччиною, а потсдамські постанови з 11 липня 1945 р., які реґулюють взаємовідносини СССР і Німеччини — провізоричні. СССР не уділив Західній Німеччині суверенности і не признав суверенности уділеної їй демократичними потугами Заходу. Канцлер Аденауер в очах большевиків є представником частини переможеної Німеччини. СССР має інтерес в розмові з ним з причин, наведених вгорі.

Усякі переговори з большевиками та всі їх „зобов'язання" не можуть мати значення, бо відомо, що большевики з засади не додержують договорів. Вони можуть принести лише шкоду. Відбудова Німеччини і її об'єднання не може відбутися коштом визнання Німеччиною існуючого стану поневолення Москвою народів з старою, християнською культурою, — в тому числі великого українського народу. Залізний канцлер Бісмарк вів політику не за наперед уложеним пляном, а був приклонником використовування пригожих моментів у політиці. Він говорив: „Не можна більше вчинити, ніж — ждати, поки не відчується в історії кроку Господа Бога. Тоді треба вискочити і намагатися вхопити за полу Його плаща".

Цього пригожого моменту для себе повинна Західня Німеччина і її канцлер дожидати при боці ЗДА, демократичних держав і поневолених Москвою народів.

Якщо політичне положення вимагає розмов канцлера Аденауера з большевиками, то не у Москві вони повинні відбуватися, а по цей бік залізної заслони, в атмосфері правдивої демократії.

Яр. Гр.

Д-р Роман Осінчук

ЩЕПЛЕННЯ ПРОТИ ПОЛІО

Деякі замітки з приводу загального щеплення

Наприкінці червня ц. р., у двох статтях „Свободи", п. Микола Остап'як досить докладно представив справу охоронного щеплення дітей проти поліомієліту, чи, як тут коротко називають, поліо. А все ж таки ця справа й досі не сходить зі шпальт наукових та популярних часописів і журналів. Тому, на нашу думку, не зашкодить і ще деякі справи вияснити в зв'язку з появою щепленки та вжиттям її для щеплення дітей в цілі охорони їх проти цієї страшної хвороби, дитячого паралічу.

На початку квітня ц. р. радіо та часописи принесли довгоочікувану вістку про колосальний винахід на полі медицини, який був вислідом довголітньої праці д-ра Й. Солка, а саме винайдення вакцини (щепленки) проти поліо. Без сумніву, вакцина д-ра Й. Солка належить до найбільших винаходів теперішнього століття, що має відіграти величезну ролю в охороні народного здоров'я, а зокрема у збереженні здоров'я дітей, серед яких велике живво кожного року збирає дитячий параліч.

В останніх роках поліо створювало щораз серйознішу проблему для здоровних урядів, лікарів та цілого населення, бо кількість випадків захворювання з року на рік зростала. Цей зріст захворювання на поліо особливо збільшився в останніх 15-ти роках, і то не лише в Америці чи країнах з теплішим підсонням, але також в країнах з лагідним кліматом. В 1953 році в ЗДА зареєстровано коло 35,000 випадків поліо. Така кількість хворих створює для держави багато проблем не лише здоровного, але й економічного характеру. Лікування хворих довготривале, коштовне і в багатьох випадках мало ефективне, бо ж багато паралітичних хворих, навіть по видужанні, залишається на ціле життя каліками, які вимагають постійної опіки від родини чи держави. Епідеміологічні заходи чи поліпшення санітарно - гігієнічних умовин також не справдили покладаних на них надій, бо з бігом часу виявилося, що в околицях з нижчим стандартом гігієни багато, особливо дорослих дітей, інфекується зародками поліо, але в зв'язку з тим розвивають в своїй крові протитіла і створюють відпорність організму проти вірусів поліо. В цей спосіб, очевидно, організм має можливість поборювати малі інфекції поліо. А проте, хоч багато дорослих людей звичайно переходить шлунково-кишкові інфекції поліо без будьяких наслідків, все ж таки на 200 американців у віці до 20 років щонайменше один тяжко хворіє на дитячий параліч. В таких умовинах хвороба поширюється передусім серед дітей, тоді, як в околицях з високим поземом гігієни поліо поширюється навіть серед дорослих і дає більше випадків паралічу.

Тут ще треба підкреслити й психологічну сторінку епідемії поліо. Страх родичів, а зокрема матерей, в часі епідемії за здоров'я своїх дітей чи журба з приводу вже існуючої хвороби в родині, створює також багато клопітливих моментів для урядових чинників.

Отже кожному легко зрозуміти, чому негайно по офіційному повідомленні про винахід щепленки, федеральний і стейтовий уряди з таким поспіхом приступили до загального щеплення дітей, від 6 до 9 років, поки ще наладнано як слід контролю продукції щепленки, яку також з великим поспіхом почали виробляти масово шість великих фармацевтичних компаній. Очевидно, цей поспіх не був безосновний. Урядові чинники мали на увазі не лише справу поборювання епідемії поліо всякими заходами, хоч і цей одинокий пункт міг би їх в цьому виправдати. Вони мали також докладно зібрані наукові відомості про поліо, як хворобу, та щепленку і спосіб її діяння.

Довголітні наукові досліди над поліо датуються ще з 1908 р. від Ляндштайнера й Поппера. Лікарі дослідники того часу внесли багато нового. Одні доказали, що не один рід віруса, але три різні типи є спричинниками цієї хвороби. Другі, як д-р Ендерс з Гарвардського університету, вивчили способи вирощувати вірус поліо на поживках. Інші, як Горстман з Єйлського університету, відкрили, що ці віруси поліо, поки заатакують нервові клітини, кружляють в крові. І нарешті ще інші, як Гов, вивчили способи хемічної інактивізації живих вірусів поліо. Лише на підставі цих наукових дослідів д-р Солк з співробітниками при університеті в Пітсбурґу приступив до практичного виготовлення щепленки та вживання її для щеплення дітей.

Перші спроби щеплення д-р Солк перевів ще 1953 р. на незначній кількості дітей, що їхні батьки зголосили їх добровільно для цього експерименту. Масове щеплення відбулось 1954 р. на 1,830,000 дітей, з яких деяким защеплено трикратно антиполіо вакцину, а іншим для контролі — лише міктуру з мавп'ячих нирок, на якій вирощувано віруси поліо. Ці контрольні субстанції були значені так таємничо, що про це не знали навіть ті лікарі, які виконували щеплення. Частина з тієї загальної суми дітей взагалі нічого не одержала й служила виключно для наукової обсервації. Обсервації д-ра Солка доказали, що защеплена дітям вакцина витворює в їх крові антитіла ,які поборюють віруси поліо, і що в крові деяких защеплених дітей, навіть по двох роках від часу щеплення, можна ствердити незменшену кількість згаданих антитіл. А якщо взяти під увагу той факт, що діти, які перебули недугу попроти інфекції вірусів поліо правдоподібно на ціле життя,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Василь Витвицький

З БАНДУРОЮ ПО ВСЬОМУ СВІТІ

(1)

„Струни на бандурі зашуміли,
загули, як весняні джмелі,
як жовті працьовиті бджоли".

Юрій Яновський

Бандуристи — члени колишньої Полтавської Капелі згадують до сьогодні того, хто перший дав поштовх до заснування капелі: кобзаря-сліпця Івана Кучеренка. Згадують його майстерну гру на бандурі і його гарний голос — баритон. У його грі було щось нове у порівнянні з грою давніх кобзарів. Дослідник кобзарського мистецтва Філярет Колесса не даром писав, що Кучеренко — це „новіший тип кобзаря, у якого народна традиція змішана з найсвіжішими культурними впливами".

Виступи Кучеренка підходили до більших концертових заль. Його слухали не тільки по містах України, а й у Петербурзі, Варшаві та інших містах. Кучеренко — його звали Кучугурою — часто відвідував Полтаву. Виходив не раз на сцену з двома бандурами: одна була настроєна в мажорі, друга в мінорі. Бандури ці — як згадує Йосип Панасенко, член-основник Капелі — були як дві рідні сестри, однакові навіть по тембру. Якого строю було потрібно кобзареві, ту бандуру він і брав, кладучи другу на підлозі біля себе. Пісенний репертуар Кучеренка був великий, особливо гарно він виконував історичні пісні. Не диво, що вплив цього кобзаря був плідний. Під цим впливом зростав і бандурист-соліст Василь Ємець.

Народження Капелі

Виступи Кучеренка в Полтаві відбувалися в Селянському Будинку, в якому мав свої співанки і Полтавський Національний Хор. І саме в розмовах хористів з Кучеренком зродилася думка створити студію, з якої згодом могла б вирости капеля кобзарів-бандуристів. Це було на самому початку 1923 року.

Перша група налічувала 12 членів, самих кращих співаків з місцевих хорів. Їх керівник Володимир Кабачок мав вищу музичну освіту і був учителем співу і хоровим диригентом. Спочатку були труднощі: не було бандур, не було одностайного строю, кілки не тримали, старі струни рвались. До того ж ніхто з членів студії, ні навіть сам Кабачок не вмів грати на бандурі. Прийшлося придивлятися, як грає Кучеренко, і на цьому вчитися самим.

Але молоді члени студії перебороли всі перешкоди. Праця велася пляново і була розчислена на далеку і високу мету. Одне було дуже важливе: від першої лекції усе навчання велося за нотами. І це було щось зовсім нове у порівнянні з співом з пам'яти давніх бандуристів.

Після одного року науки прийшов перший публічний виступ. Йосип Панасенко, який від першої хвилини праці капелі до сьогодні поділяє всі її радощі і смутки, так оповідає про це: „То було рік від початку їх праці, але ні керівник, ні самі бандуристи не були певні, чи їх перший виступ у великій залі випаде добре. Ми провели ніч без спання і йшли з пригніченим настроєм ніби на великий суд. Заля переповнена. Приходить по програмі наша черга. Нашому хвилюванню немає краю, бандури здаються такі тяжкі, що в руках не втримаєш" — Але успіх був дуже великий. „Нас обнімали зі сльозами радощів в очах" — згадує Панасенко.

Так Капеля сприйняла перше концертове хрещення. За цим прийшли численні виступи по Полтавщині, а згодом і виїзди до інших областей.

Учитель

Слава Полтавської Капелі мусіла бути добра, коли Гнат Хоткевич погодився (1927 року) взяти над нею провід. Так Капеля дістала не тільки найкращого вчителя-бандуриста, але й того, що завзято працював над вдосконаленням самого інструменту бандури і над створенням нового кобзарського репертуару.

Працювати з Хоткевичем значило мати діло з дуже цікавою людиною. Сам він — по фаху інженер залізнодорожних шляхів — розвивав таку різноманітну активність, що просто дивно стає, як він мав до усього того хист і час. Він був письменником (автором повістей і оповідань), дослідником - фольклористом, композитором, вчителем, автором підручників гри на бандурі і врешті співаком з гарним соковитим голосом (баритоном) і бандуристом з технікою гри, що будила подив. До того треба ще додати його прикмети як людини, його духову незалежність і сміливість, і — над усе — його знамените почуття гумору. Не диво, що він просто поривав за собою молодих бандуристів. Не диво теж, що цілий перший рік науки (кожного вечора!) пройшов без одного-єдиного пропуску когось з членів Капелі.

Одним з досягнень було вивчення і перше виконання в Харкові 1928 р. широко розбудованого твору Хоткевича „Байда". Цим твором вперше була кобзарській музиці засвоєна велика форма, а бандури були потрактовані як оркестра, складена з окремих груп з окремими партіями.

З гуртка молодих ентузіястів — членів студії створювався професійний високомистецький ансамбль. За той час зростав і репертуар, особливо з пера самого Хоткевича. Вдосконалювався й інструмент.

Концертові турне Капелі відбувалися скрізь по усіх більших центрах України: Київ, Харків, Одеса, Дніпропетровськ, Житомир, Чернігів та інших. Капеля не поминала й сіл. Виступала у великих ясно освітлених концертових і театральних залях і в невеличких приміщеннях сільських клюбів. Бандуристи не раз згадують, як то їм доводилось співати в сільських освітніх домах, а що не було нафти (це було далеко від міст і про електрику не було й мови), то люди світили двома запаленими скіпками (дощечками): одна з одного боку „сцени", друга — з другого. З села до села треба було переходити пішки, бо воза з конем вистачало тільки для перевезення бандур.

Та хоч в яких примітивних першою світовою війною і совєтською господаркою спричинених, умовах приходилося тоді працювати, все таки ті концерти при світлі скіпок належали в бандуристів до найкращих: так багато щирого захвату, так багато приязні знаходили вони в колах своїх слухачів — українських селян.

Виступи Капелі по індустріяльних областях, особливо на Донбасі, мали часто неофіційний характер. Бувало Капеля спускалася і вниз у вугільні шахти. Одного разу концерт відбувався під землею в соляній шахті.

Літом її часто вирядкали на Крим, де публіка складалася в основному з совєтської буржуазії, тобто з більших і менших партійних величин, які насолоджувалися кримськими курортами. Капеля концертувала по всіх важливіших місцевостях Криму, співала й у відкритому літньому театрі в ославленій пізніше Ялті.

Було — здавалося, усе: можливість концертувати, гарні вчителі-керівники, першорядний, до нюансів зіграний і зіспіваний ансамбль, нові добрі інструменти і врешті гарні народні костюми. Чого ж більше можна собі бажати?

Але так воно виглядало тільки на сцені в світлі рефлекторів і в совєтській пресі, де писалося про „небувалий розвиток культури в Совєтському Союзі". Дійсність була не така.

А. Масловський

РОСТУТЬ І КРІПШАЮТЬ НАШІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Недавно в Шікаго відбулися річні збори Т-ва Українських Інженерів. У зв'язку з виникненням низки важливих питань та завдяки активности інженерів, збори тривали два дні — рахуючи післяполудневий час.

Як водиться, заслухали звіт уступаючої управи, вибір нової управи та обговорили плян праці на майбутнє. Зборами досить уміло і вдало керував предсідник зборів, і дискусія велася на належному поземі.

Із звіту управи треба відмітити, як позитивне явище: а) переведено курси креслення, силами спілки інженерів і б) заслухано низку доповідей на наукові і технічні теми. Але таких доповідій було недостатньо і вони не мали плянового характеру, були мало популяризовані і відбувались при сталій кількості слухачів.

Як недоліки в роботі, треба відмітити: а) недостатнє популяризування, б) мала активність щодо поширення членства спілки інженерів, в наслідку чого велика кількість інженерів знаходиться поза спілкою.

Широка дискусія відбулась над окремими питаннями та прийняттям відповідних ухвал щодо пожвавлення роботи спілки Українських Інженерів м. Шикаго — на всіх ділянках інженерської праці: технічного, наукового та суспільно - громадського напрямку. На окрему увагу заслуговують такі ухвали:

а) створити видавничий відділ з завданнями: поширення друкованого слова, як серед побратимів - інженерів, так і для цілої української спільноти з допомогою видавання технічної та популярно - наукової літератури (книжки, журнали та інше);

б) створити кооперативну комісію, яка повинна вивчити і виявити конкретні можливості на терені м. Шикаго щодо зорганізування кооперативи, компанії чи спілки різних видів і напрямків: виробничих, будвельних, торговельних, споживчих і т. д., що дало б можливість проявляти більше індивідуальної творчости серед інженерів і неінженерів, та сприяла б об'єднанню інтеліґенції з громадянством.

Висунено, як побажання, створити при спілці інженерів комісію допомоги винахідництву. Ця справа, також має немале значення, бо не тільки серед інженерів, а і серед робітників є творчий елемент, який часто -густо маючи, чи плекаючи якусь ідею - винахід, не може його належно технічно розробити і потребує допомоги та опіки.

Все це цінні і поважні початки роботи спілки інженерів у ЗДА. Треба сподіватися, що при настирливій, впертій і самовідданій роботі Управи спілки українських інженерів м. Шикаго, з її активними відділами і комісіями, вона напевно досягне потрібного відсотка виконання свого пляну, а це буде немалим успіхом в умовах тутешнього життя.

Віримо, що цей почин спілки інженерів буде одноразово і закликом, мобілізацією всіх українських інженерів у ЗДА зокрема м. Шикаго, які невідкладно повинні включитися до лав своєї рідної фахової організації — до спілки Українських Інженерів.

Об'єднання інженерів, — це не є партія. Це правна, організаційна, статутова організація, леґалізована компетентним американським урядом, що прямує до покращання своєї долі і долі свого народу з допомогою поширення науки і техніки для себе і народу.

В своєму фаховому оточенню, ми знайдемо спільну мову, пораду і допомогу: в праці, в знанні і в науці Молоді спеціялісти, що закінчили тут вищі школи, мають теоретичні знання, , отже не мають того великого, практичного досвіду, що його мають старші люди, які набули багатолітню практику, працюючи в різних країнах, користуючись підручниками і досвідом різних спеціялістів в Америці. Тож з допомогою гутірок, доповідей — ми пізнаємо самі себе і будемо допомагати один - одному і в цей спосіб досягнемо спільного фахового ефекту. Наш клич — це наука, без якої ні один народ чи держава у світі не може існувати.

Чи нема над чим працювати? Чи ж не цікаві явища відбуваються в нашу добу, добу поступу, добу техніки і науки? Ми не можемо, не повинні бути лише спостерігачами цих великих подій — нам не може бути далекою наука. Ми в силу своїх індивідуальних спроможностей, повинні приймати участь в науці. Бути індеферентним, значить, дати себе обігнати — понизити. Це не робить нам чести як українським фахівцям — інженерам науковцям.

Можуть мені закинути — мовляв: „Яке наше діло, інженерам, до науки?" Чи це буде вірно?... Я вважаю, що ні. Я не хочу, щоб опісля інженерів підмінювала якусь вищу наукову установу — академію, чи що. Але хочу, щоб ми тій вищій установі допомагали і все потрібне від неї брали. Крім того, в нашому середовищі, чимало є людей з докторськими дипломами, або таких, які готовляться до тих дипломів. Та і звичайні люди з вищою освітою — інженери, хіба це не є скарб нації? Хто ж має займатися справою науки? Хто поведе, в потрібний час, громадян в бій за визволення свого народу?

Маємо до вибору: або хай нас обганяють спеціялісти, науковці інших націй, а ми будемо осторонь — пасти задніх, будемо сухими чиновниками, або станемо всі до лав спілки українських інженерів, і візьмемось до науки — де кується краща доля, доля техніки — науки і майбутнього народів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Закінчення шкільного року.

Дня 19 червня ц. р. відбулося урочисте закінчення шкільного року в Школі Українознавства в Дітройт — Схід.

Урочистість ця відбулася в залі „Демократичного Клюбу" на Грейлінгу. Складалася вона із вдячного молебня Господеві та офіційної частини, що її провів директор школи, проф. д-р М. Дольницький, складаючи перед присутніми батьками учнів школи вичерпний звіт про життя і працю школи в 1954/55. шк. р.

Школа Українознавства в Дітройт — Схід проіснувала вже 5-й рік, тому має право святкувати свій малий ювілей. Не зважаючи на всякі перешкоди, що траплялися впродовж п'ятилітнього її існування, школа тепер багата своїми успіхами і має всі дані для дальшого існування та ще більшого розвитку.

Успіхів цих школа досягла завдяки наполегливій праці дотеперішніх Батьківських Комітетів Школи, її керівництву та відданій праці учительського персоналу при відповідній підтримці з боку батьків та належному ставленні учнів до своєї рідної школи.

Безумовно, справа школи стояла б тепер ще краще, якби вона мала належну підтримку з боку всього українського загалу в Дітройт — згідно з засадою, що питання національного виховання нашої молоді — це справа не лише самих батьків, але загальна національно-громадська і найголовніша сп. ава.

В останньому шк. році школа мала 7 кляс, в яких працювали 7 учителів. Клясифікованих учнів на кінець шк. року було 121, а вписаних — 150. Багато вибуло з різних причин.

Успішність учнів в загальному була дуже добра і добра поведінка ж була не цілком задовільною тільки в поодиноких випадках. — Школа, крім навчання підставових предметів українознавства, звертала увагу на національно-виховні моменти, створюючи для цього рідну атмосферу; відзначала всі найважливіші національні дні та роковини; постійно проводила збірку грошей на допомогу учням - залишенцям в Німеччині, — утримувала зв'язок з місцевими молодечими організаціями та влаштувала гарне Шевченківське свято, День Матери та костюмовий баль. Всі імпрези проведені вдало і пройшли з великим успіхом. Школа має власну бібліотеку, в якій є вже 897 книжок.

В 1954/55 шк. р. школу відвідав голова Управи Шкільної Ради при УКК д-р Володимир Калина та окремо провів інспекцію школи шкільний інспектор проф. О. Левицький, на якого праця школи зробила позитивне враження. В наступному шк. році навчання школа матиме 8 кляс.

Склавши щиру подяку Управі Батьківського Комітету на чолі з його неодноразовим головою п. інж. Д. Березовським, учителем та батьком учнів, директор Школи звернувся до молоді, закликаючи її цінити глибоко те, що вона має можливість і щастя вчитись і виховуватись у своїй рідній школі, а також всюди й завжди повинна гідно засвідчувати своє національне походження. Після цього директор сам роздав учням річні свідоцтва, які закінчили шкільний рік із загальним успіхом визначним, а потім опікуни кляс роздали свідоцтва своїм учням.

Офіційну частину закінчено спільною молитвою. На закінчення учні одержали морозиво та відсвіжаючі напитки.

Всім, що віддано працюють і ведуть школу, тим, що вчать і вчаться в ній, і тим, що розумно і тепло ставляться до рідношкільної справи взагалі, щасти Боже, в їх житті і дальшій праці!

Мгр. Ю. Олесницький.

Бетлегем, Па.

Свято Жінки Героїні в Аллентавні.

В неділю, дня 12 червня 1955 улаштував 50 Відділ Союзу Українок Америки ім. Олени Теліґи, з осідком в Ветлегемі Свято Жінки Героїні в домівці німецького катол. товариства „Найтс оф Ст. Джордж" в Алентавні.

Свято відкрила голова Відд. СУА в Ветлегемі Ярослава Цегельська короткою промовою, при чому повстанням з місць й однохвилинною мовчанкою віддано пошану пам'яті тих жін -ч-українок, що на жертвеник визволення України покл- и стій найбільший скарб, своє життя.

Після відкриття, жіночий хор відспівав гимн Союзу Укр- нок, що його приявні на залі вислухали стоячи.

Доповідь про вагу українських жіночих організацій та про активну участь укра нського свідомого жіноцтва у боротьбі за державне визволення своєї Батьківщини від [illegible] до найновіших часів, виголосила п. Олена Маруненко, задержуючися довше при героїчній постаті українського визвольного руху сл. п. Олені Телізі, патронці Відд. СУА в Ветлегемі.

Потому жіночий хор відспівав три пісні на слова Лесі Українки а саме: „Гетьте думи, За нове життя та Ой не зникли золотії терни". Між піснями на тлі хору виголошено дві деклямації, 8-літня Оксана Гарас продеклямувала вірш М. рка Восслава „Україні" і Оля Цегельська уривок з поеми „Пісня про Рідну Землю" Романа Купчинського, „Багата ти єси Рідна Україно". Обі деклямації силою та красою свого змісту, мистецьким виконанням викликали у приявних незаб- не враження та в нагороду рясні оплески.

Після короткої перерви поставлено сценічну картину з підпільної боротьби сл. п. Ольги Васараб в трьох відслонах. Ролі виконували: Ольча Васараб — п. Марійка Михайлів, мати — опікунка підпільників — п. Марія Корчева, зв'язкова — п. Іванка Городиська, Оксана — член підпільної організації — п. Анна Гарас, Марійка — товаришка Ольги — п. Текля Морісон, слідчий — п. Роман Гарас, аґент тайної поліції — п. Нестор Корчевий, в'язничний охоронник — п. Юрко Віланич. Картина, ще така свіжа і незатерта в пам'яті скитальців при доброму виконанні поодиноких роль, пригадала ті трагічні своїми епілогами, але славні події в Рідному Краю під час окупації Західної України поляками.

Свято закінчено українським національним гимном.

Загальні висновки. Свято мало характер незвичайно культурної та поважної імпрези. Усі точки програми дбайливо підготовані. Хор, що складається виключно з членок СУА в Ветлегемі, правда — невеликий, але Марійкою Михайлів добре вишколений, доволі зіспіваний та з милими голосами вив'язався зі свого завдання зовсім задовільно.

Грошова збірка, переведена під час перерви, дала після її проголошеного висліду суму $31.

Ветлегемський СУА — це невеликий гурток, майже новоприбулих, ідейних жінок, що поставили собі за мету вести на бетлегемському терені культурну роботу для добра української визвольної справи. Для цього гуртка не існують ніякі перешкоди. Вони вміють поєднати свої родинні обов'язки з громадськими і скільки лише вимагає потреба сходяться по своїх приватних домах, радяться як повести роботу у своїй організації, роблять проби до улаштування імпрез (улаштовано досі дві), і не зневохочуються. Правда досягнення покищо невеликі, але початки зроблені і після закінчення літнього, гарячого сезону, праця піде своїм дальшим темпом.

Українство Алентавну поставилося до улаштування свята Жінки Героїні наскрізь позитивно. Добрі люди помогли знайти залю на імпрезу, в дуже короткому часі розреклямували імпрезу між своїми громадянами, які уважали своїм обов'язком, мимо дощевої погоди, заповнити залю до останнього крісла. За це треба висказати на цьому місці всім повне признання і подяку.

ЩЕПЛЕННЯ ПРОТИ ПОЛІО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ліо, набирають відпорности то щепленка Солка набуває колосального значення, бо можна мати надію, що в майбутності загальні охоронні щеплення дітей, та ще й може поліпшеною вакциною, зможуть цілковито зліквідувати цю страшну хворобу.

Та в кожній початковій фазі якоїнебудь проблеми є своє „але", особливо тоді, коли вона переходить, сказати б, до широкого практичного вжитку. Це найкраще знають лікарі, що досить часто зустрічаються з різними прикрими наслідками усяких нових метод, яких вони вживають у практичній медицині.

Сьогодні ніхто не пробує квестіонувати великого значення щепленки проти віспи, але мало кому відомо, що навіть по 100 роках щеплення проти віспи, одній дитині на 150,000 щеплених дітей може принести в результаті смертельну хворобу, чорну віспу. Це вправді не засада, але можливе ризико, яке мусить бути взяте під увагу. Тому не диво, що цьогорічне щеплення дітей проти поліо принесло багато прикрих несподіванок для лікарів і загалу. Для цього було багато причин. Ми відмітимо бодай деякі з них.

Трохи передраматизоване офіційне проголошення щепленки Солка 12-го квітня ц. р., а враз із цим оголошення про загальне щеплення кільканадцяти мільйонів дітей, не прийшло разом з підготовою відповідної кількости випродукованої шістьма фармацевтичними компаніями вакцини. Почали відкладати в деяких стейтах з тижня на тиждень, з місяця на місяць реченець загального щеплення. Крім того, ясним було для вчених, але неясним для населення, що є простою неможливістю при загальному щепленні дітей ґварантувати стопроцентову безпеку такого щеплення. Далі наукові обсервації виявили, що щепленка у дітей молодших за 6 років життя менш ефектовна, як у дітей старшого віку і, що вона є лише в 72% ефектовна проти паралітичного поліо, а ще менш ефектовна проти найчастішого типу вірусів поліо. Вкінці, неналаднана відповідна контроля уряду над масовою продукцією щепленки від самого початку, розбіжні до деякої міри думки урядових чинників і науковців — лікарів, відкликання з обігу щепленки, випродукованої одною зі шести фармацевтичних компаній, по ствердженні деяких випадків захворіння на поліо після защеплення нею дітей, а навіть відкликання в деяких містах чи стейтах загального щеплення — внесло багато непорозумінь, а то й страху, серед населення, зокрема батьків, до тієї міри, що багато з них, в останній хвилині перед щепленням, забирали дітей, додому, попередньо зголошених нещепленими.

Однак ці факти ні в чому не можуть обнизити великого досягнення дра Солка та вартости його щепленки проти поліо. Майбутні досліди напевно допровадять до її поліпшення і знайдуть та вияснять багато факторів, досі нам незнаних, що стоять на перешкоді до повної ефективности вакцени проти поліо. Є навіть і така можливість, що в епідемії поліо, крім сьогодні знаних трьох типів вірусів, може ще якийсь незнаний нам тип відігравати ролю. Але це є загадка, яку розв'яже найближча майбутність.

Треба було сто років для загального признання щепленки проти віспи, 25 років — для дифтерійної антитоксини, то тих заледве три роки експериментального щеплення проти поліо не може в нас збуджувати ніякого песимізму чи недовір'я до охоронної вартости щепленки проти поліо. Навпаки, ці даймн чи більші жертви, що їх рік-річно складає американська суспільність для Крайової Фундації на поборювання дитячого паралічу, дадуть змогу напевно цю проблему в майбутності розв'язати остаточно і вкінці довести шляхом загального щеплення дітей до ліквідації цієї страшної хвороби так, як це сталося з віспою, дифтерією чи іншими недугами.

Волокита

ПРИЇЖДЖАЙТЕ ДО БОЛОТОВА!

Ню Йорк має свою „Союзівку", Торонто „Київ", Филаделфія ще там щось, а ми в Шикаго маємо свій рідний Болотів. Назва може дещо нікудишня, але якщо ми маємо Куликів, Пациків, Київ, Харків і Борщів, то чому не може бути така назва як Болотів. Врешті в озері, над яким поселився вигнаний український народ, втричі більше болота як води і звідти назва.

Щодо місця, тобто Болотова, не знайдете на мапі. Крім українських дітей, що виїжджають туди відпочити, там можна знайти майже всю українську патріотичну сметану. Управа дитячої оселі, з тих то саме політичних причин оселю законспірувала. Пощо підставляти здорову голову під Євангеліє і показувати комуністам, де вони мають кидати атомові бомби.

Паломників, що тужать за українською провінційною атмосферою, за затишком й ідилічною природою (Боже Ти мій — як романтично!), приведе неминуче до української оселі над Равнд Лейком — запах борщу, голубців і правдивої української ковбаси, що її роблять для шикаґовських українців наші „рідні брати" шикаґовські поляки.

Мені не повезло незамітно пролізти до оселі і не заплатити 50 центів. Теж не повезло мені оглянути незамітно оселю. Зараз за входовою брамою навинулася невідомо звідкіля знайома інженерова з таборів, тих очевидно в Европі. Не було як тікати тим більше, а може це так мені лише здавалося, пані інженерова вичікувала навмисне біля брами і вітала всіх гостей.

Між нами зав'язалася симпатична розмова, з тим, що з того всього, що було сказано, я сказав найбільше три-чотири відсотки.

— „Як маєтеся, пане Влодзю, слихом-слихати, видом-видати, а вас що сюди принесло? Ходіть зараз на лейк, там десь є попіл з пластової ватри, нехай вам посиплю ноги. Ну, а як вам тут подобається?

„Та нічого собі, може трошки забагато болота..." — відповів я.

Пані інженерова стрепенулася...

— „Що, болото? О, це найменша дурниця. Болото, може воно й так, може його тут трошки забагато, але зате ми тут всі свої. Чоловік може сказати, що хоче і кому хоче, не боїться, що хтось його обмовить чи висміє...

Бачу, що пані інженерова може говорити в безконечність і пробую звернути розмову в іншу сторону: —

— „Пані помітно помолодшали від часу, коли ми бачилися востаннє".

— „Ов, пане Влодзю, признайтеся, чи це має бути комплімент чи кпини? Ви іншими словами хочете сказати, ро я колись виглядала гірше, і тепер молодшаю. Та я вас таки мушу потягнути за язик. Скажіть мені, але так щиро скажіть, скільки я маю років?

— „Чи пані хочуть від мене знати, скільки пані мають років, чи на скільки виглядають?

— „І одне і друге!"

Я став проситися...

— „Прошу пані, я попав тільки випадково сюди, і я б хотів може ще колись приїхати потивитися, як наші люди страждають за Україну..."

Пані інженерова не дала мені говорити...

— „Ви мені не крутіть і не старайтеся мене спацифікувати патріотизмом. Я хочу знати, чи ви відгадаєте?"

Я знов почав просити...

— „Прошу пані, я маю більше ворогів, як волосся на лисіючій голові, я завжди хотів жити з людьми в згоді, а при тому це є для мене направду скомплікована загадка".

— „Ви знов викручуєтеся від чесної відповіді, а це негарно. Я хочу знати вашу опінію, бо я маю свою міру для оцінки справжніх приятелів..."

Не було іншого виходу і я промимрив...

— „Прошу пані, щоб бути в згоді з сумлінням, і щоб я міг спокійно приїхати сюди ще раз, то я так менш-більш переконаний, що пані мають десь так від двадцять п'ять до 45 років. Щось так по дорозі, та точно, річ ясна, я не можу сказати".

Пані інженерова насупилася...

— „Ви мене таки образили, пане Влодзю. Ви сказали сорок п'ять, а того досить, щоб я знала, що ви думаєте..."

— „Так, прошу пані, але я сказав двадцять - п'ять".

— „Але ж сорок п'ять, Звідки Вам це прийшло на думку!"

— „Прошу пані, але ж я сказав також двадцять п'ять" — і намагаюся знову звести розмову на іншу дорогу:

— „Лишім це, прошу пані, на потому. Я б радше хотів знати, де тут є інформаційне бюро. Мене ще перед брамою поінформували, що я не тільки оженився, але навіть розвівся з бідною, нещасливою жінкою. Я хочу принаймні точно знати, хто є ця нещаслива істота?

— „О так, так, я пригадую собі. Ми тут раз про вас говорили. О, ви не беріть цього поважно. Ніхто не бере поважно того всього, що говорить пані докторова. Вона надзвичайно стримана...

— „Що це значить стримана?"

„О, її стримало на двадцятьвосьмім році життя, і як заціпило, то ані руш, ані вперед ані взад, щось так, як з Гітлером під Сталінґрадом. Останніх двадцять років вона має все двадцятьвісім років, і не пробуйте нічого говорити, бо вам очі видере. Ви її знайдете там при березі. А який купелевий стрій на ній. Просто ніякого сорому в жінки нема".

Я подався над беріг.

По дорозі стрінув знайому дівчину, Ярусю, і ми присіли біля кущів. Дівчина задумалася...

— „Чи ви таки направду вірите, пане Влодку, що Дейві Кракет був убитий в Алямо? Я щось не вірю в те, щоб такого великого чоловіка можна вбити. Скажіть мені, які є останні вістки про Дейві Кракета, бо тут нам не дають ані слухати ані читати про нього. Та я собі даю якось раду. Добрі люди помагають..."

І бідна дівчина витягнула з-за сорочки зімнятий комікс з Дейві Кракетом на першій сторінці. А як ми розставалися, то взяла мене за руку...

— „Як ви ще раз тут приїдете, то я вас прошу, привезіть мені книжку про Супермена і про Спейс Патрол. Я не знаю, що з ними сталося, і, не можу спати ночами. Прошу вас, привезіть..."

Вже над вечір, коли я виїздив з табору, зустрівся з знайомим професором...

— „Ви не їдете додому, пане професоре?"

— „Ні, я дуже люблю тут сидіти ввечорі. Сидиш, і слухаєш, як кумкають жаби, і забуваєш про ввесь світ, про шапу, про політику й старість. Минулої неділі прискакала жаба недалеко до моїх ніг, дивилася на мене і кумкала. Ви знаєте, що я мало не підоймив її з землі й ось-ось не розцілував. Я цілим моїм єством перенісся в Україну і так любо, любо було на душі.

Як ми розсталися, в сутінках лунав за мною голос професора...

— „Приїжджайте до Болотова!"

Володимир Чубатий.

Хроніка українського життя

У Франції

ЯРОСЛАВА СУРМАЧ І ОЛЬГА МАКСИМОВИЧ В ЕВРОПІ

Тижневик „Українець - Час" повідомляє, що його Редакцію відвідали дві українки із ЗДА — Ярослава Сурмач з Ню Йорку та Ольга Максимович з Флориди. З Франції вони поїдуть до Німеччини, Австрії, Італії, Данії та Норвеґії. Вони звиджують европейські країни та одночасно цікавляться життям української еміґрації в тих країнах. У Франції вони були на Здвизі СУМ-у, де захоплювалися українськими танками та піснями.

В Німеччині

УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ МИСТЕЦТВА В НІМЕЧЧИНІ

В Західній Німеччині зорганізували товариство, яке називається Українське Об'єднання Прихильників Мистецтва в Німеччині. Ціль цієї організації „мистецькими засобами піднімати українське суспільство із сфери сірих, зматеріялізованих та розполітикованих буднів до потреб вищого порядку — до краси, яка виявляється у всякому мистецтві". Ця організація хоче „піддержувати, популяризувати та розбудовувати різнородне мистецтво, як один із найважніших та духово необхідних відтинків культури". Управа й Контрольна Комісія цієї організації „звертається до любителів мистецтва й до мистецьких середовищ піти назустріч їхньому проханню та особисто жертвувати чи в своєму середовищі зорганізувати збірки для Українського Об'єднання Прихильників Мистецтва." — Під зверненням підписані о. Юліян Адріянович, Василь Крохмалюк, Іван Жарський та Володимир Гавриленко. Листування слати на адресу: Василь Крохмалюк, Ню Ульм, Фінніґерштрассе 28, Західня Німеччина.

● До Цейльону прибула пані Перл Места, де вона буде гостем цейльонського прем'єра Дж. Котелавела. Пані Места хоче відвідати ще Філіппіни, Японію й Індокитай.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

„Чорноморські порти України" — доповідь В. Трембіцького.

22 травня 1955 року відбулось спільне засідання Чорноморської та Економічної Секції УВАН у ЗДА, на якому В. Трембіцький зробив доповідь на тему „Чорноморські порти України". Доповідач прочитав один з розділів своєї праці на цю тему, в якому розглядається ряд проблем, зв'язаних з положенням України на Чорному та Озівському морях. Українське морське побережжя має 20 портів та цілий ряд малих пристаней різного призначення. Десять портів України мають велике значення в міжнародній торгівлі.

Доповідач зупинився на питанні товарообігу та вантажообігу портів України, подаючи ряд статистичних даних, реєстр товарів, що проходили через ті порти від 1913 по 1952 рік, та подав причини швидкого зростання товарообороту в портах. В. Трембіцький порушив також питання українських морських шляхів, розподіляючи їх по групах каботажного руху, континентальної та політичної приналежности.

В кінці доповідач висвітлив значення портів України для різних українських земель та для інших чорноморських держав. З 48 з половиною мільйонів тонн вантажообігу усіх чорноморських портів в 1940 році близько 59% припадало на порти української національної території. З близько трьох мільйонів населення усіх портів Чорного моря дві третини припадало на порти України. Через ці порти проходять найважливіші та в найбільшій кількості товари, як вугілля, нафта, манган, металі, зерно.

Н. Н.

ЛИСТИ З УКРАЇНИ

Нижче містимо два листи. Один з України, а другий, властиво, з Польщі, але від українця. Жадних коментарів до листів не подаємо, бо до мови листів нічого додавати не треба.

Так живуть в Тернопільщині...

Дорогий Брате!

Хату мою на тім клині завалили, а горок — цей клин далі сію. На нашім обістю стоїть тільки ця стодола, а в тій стодолі підгнила солома, що її не хотіла їсти корова. Ти Брате, напевно пам'ятаєш, які я мав коні, а тепер кози не маю. От життя! В колхозі є, багато кляч таких, що їх вітром хитає. Я роблю в колхозі і моя жінка також. доробляємося! Так вже доробились, що діти босо ходять, а блохи по печах скачуть.

Брате, у нас тепер все є. Тільки мила бракує, часами соли брак, але сіль — сіллю, я бараболі з'їм несолені. Я роздобув пару метрів чорного кльоту (матерії) і пошив синам лейбики, а доні сукню.

Брате, норма і норма, не раз так виконую норму, що аж голова крутиться з голоду, а діти кричать їсти. Ну і таке життя. Сестра наша поставила кавалок хати і ще хотіла ґанок приставляти до цеї кучі, але я їй порадив, щоб вона скорше піч поставила, бо в печі хоч спече бараболь, а з ґанку що? Але піч коштує 120 рублів, а вона не має. Складала цілий рік гроші і наскладала 50 рублів, ще бракує 70 та й буде піч. Я б їй допоміг, але я сам ніц не маю.

Так, дорогий брате, жили ми і переживали, а тепер доживаєм до котрогось часу. Сина мого найстаршого вже 5 років нема вдома, коло мене. Не знаю, де він. Наша сестра і брат вже не живуть. Помалу викінчуємось.

Ти знаєш, що в 1940 р. коло нашої церкви зробили парк, а тепер цей парк гарний.

Бувай здоров, Брате, до побачення!

Твій брат з родиною.
Тернопільщина, лютий 1955.
(„Шлях Перемоги").

А оце загальна доля українців під большевиками...

Дорогий Вуйку!

Пишу до Вас, бо хочу довідатися про Ваше здоров'я й поводження. А щодо мене, то я тим часом здоровий. Молоді мої літа пройшли в партизанці, а потім в совєтській тюрмі.

Мене були засудили на довічний арешт, але я відсидів 7 років і тоді випустили з тюрми. Дістав, значить, „помилування". Та дома, як і взагалі в Галичині, жити не дозволили, довелось перебиратися до Польщі.

Гірше сталося з моїм братом. Його, як з партизанки взяли до неволі, то відразу замордували, так, що й суду ніякого не було. Багато моїх друзів, що не наклали головами, й по сьогодні сидять у тюрмах, або мусіли піти жити туди, де їм наказали.

Зараз я маю близько 30 років, а поза тим — нічого. Вся моя рідня живе десь в Україні і то не разом, а теж порозкидано. Дехто перебуває на Львівщині, дехто в Тернопільщині, а дехто в Кам'янці-Подільському. Отже й вони один з одним не зустрічаються.

Я все маю надію, якось побачитися з Мамою, вона залишилася в Україні. Може Бог Милосердний допоможе мені в цьому.

Коли я прибув до Польщі, то навіть сорочки на собі путньої не мав. Тепер сяк-так убрався, але справжнього убрання й досі не спромігся собі зробити. Заробити на нього тут дуже тяжко. Коли можете щось надіслати мені з одягу, то пришліть, будь ласка, це мені стане у великій пригоді.

Хоч дуже тяжке моє сьогоднішнє життя, а й за те Богу дякувати, бо 7 років висидіти в тюрмі — це не жарт. Я ніколи не думав, що ще потраплю на волю й навіть листи матиму змогу до Вас писати.

Тим часом все. Щиро здоровлю Вас та бажаю Вам всього найкращого й чекаю на швидкий відпис.

(16 квітня, 1955. „Хлібороб". Бразилія).

ЗАЯВА

Оцим заявляю, що проф. Ярослав Барнич у своїй опереті „Гуцулка Ксеня", яка йшла минулої зими на сцені в Торонті, використав без мого відома у великій мірі моє лібретто п. з. „Дівча з Маслосоюзу", зладжене мною в новій редакції вже в Америці.

ВОЛОДИМИР ПАВЛУСЕВИЧ

Клівленд, у серпні 1955.

РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО ТЕ, ЯК З НИМИ ПОВОДИЛИСЯ КОМУНІСТИ

Полковник летунства Джан Нокс Арнольд, мол., показує, як його тортуровано під час переслухань у комуністичному полоні. Поруч нього летун Даніель Ц. Шмідт, що його дружина одружилася з іншим, одержавши вістку, що він не живе.

ДУМАЮТЬ ПРОДАВАТИ НАДВИШКУ ХАРЧІВ КОМУНІСТИМ КРАЇНАМ

Вашингтон. — Урядові фахівці з державного департаменту та з департаментів торгівлі і рільничого гадають, що можна буде поширити торгівлю зі Сходом, використовуючи те становище, яке виникло після Женевської конференції. Вони також припускають, що можна буде полегшити торговельні умови з комуністичним Китаєм, якщо конференція в Женеві закінчиться успішно і доведе до конференції закордонних міністрів — китайського і ЗДА. В такому разі можна було б навіть скасувати заборону продавати Китаєві нестратегічні матеріяли. Ця заборона має тривати так довго, поки не буде повного замирення в Кореї, але торговельні фахівці гадають, що коли комуністичний Китай звільнить усіх затриманих американців і забере свої війська з Північної Кореї, то президент Айзенгавер дещо злагіднить теперішні умови торгівлі з комуністичним Китаєм. Перешкоди до збільшння торгівлі з совєтським бльоком лежать по боці комуністичних держав, які змагають до упромисловлення і тому воліють продавати Заходові не сирівці, а готові промислові товари. Та все ж таки, на думку американських еспертів, торгівлю між Сходом і Заходом можна було б поширити при добрій волі збоку держав совєтського бльоку.

● **Фінляндське міністерство** закордонних справ повідомило, що совєтський уряд погодився звільнити і репатріювати до Фінляндії 27 фінляндських громадян, засуджених за протисовєтські „злочини". В лютому минулого року Совєти звільнили 61 засудженого фінляндця.

● **В області Ганков**, провінції Гунеґ у червоному Китаю ув'язнено 30 осіб, підозрілих у „контрреволюційній діяльності".

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ! КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВИНҐС!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13 серпня, точно 8:30 веч. в Громадськім Домі. Просимо конечно прийти. — В. Новак, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13 серпня, о год. 7-ій веч., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо всіх членів явитися на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

ГАМТРАМК, МИШ. — Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94, відбудуться в неділю, 14. серпня, о год. 1:30 пополуд., в залі У. Д. К. при 2376 Грейлінґ вул. — Управа.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рожд. Пресв. Богородиці, Відд. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих члениць, що збори відбудуться в суботу, 13 серпня, точно о год. 6-ій веч. Просимо прийти і привести нових членів до нашої славної організації і нашого Відділу. — Ева Геруля, предс.; Марія Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ, Відд. 59, повідомляє своїх членів і члениць, що збори відбудуться в суботу, 13 серпня, в У. Н. Домі при 517 Галет вул., точно о год. 7:30 веч. Проситься всіх членів прибути на час. Пригадується щераз, що Союз наложив на наш Відділ обов'язок придбати 14 нових членів. Кожний член має нагоду показати свою активність у свойому Відділі. Кожний член повинен купити білет на пікнік на 28 ц. м. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Зоря, Відд. 69, відбудуться в суботу, 13 серпня, в 8 год. веч., в церковній залі св. Юрія, заля ч. 5, під ч. 33 Іст 7 вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

НОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 серпня, о год. 2:30 попол., в своїй залі при 914 Франклін Еве. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. Ваша присутність є конечна. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

Господарські Вісті

В 1954 РОЦІ КОРИСТАЛО З ШПИТАЛІВ У ЗДА ПОНАД 20 МІЛЬЙОНІВ ОСІБ.

В ЗДА видають річно великі суми на утримування шпиталів, які в більшій частині є неприбутковими підприємствами. В попередньому році користали в цій країні зі шпиталів 20,345,431 особа. Неприбуткові шпиталі видали 2,276,457,000 долярів, а прибутки від пацієнтів виносили тільки 2,106,194,000 долярів. Опіка над всіми пацієнтами коштувала в 1954 році 5,229,040,000 долярів, а в 1953 році — 4,765,063,000 долярів. Всіх медичних сестер було 245,000 в шпиталях і коло 30,000 приватних. Всіх неприбуткових шпиталів було 49 відсотків, прибуткових — 19 відсотків і 32 відсотки таких шпиталів, які були власністю федерального уряду, стейтів або міських самоуправ. — Тільки 8 відсотків шпиталів мали по більше як 500 ліжок, а 61 відсоток шпиталів мав по більше як 50 ліжок.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Збори Б-ва св. Ап. Петра й Павла, Відд. 220, відбудуться в суботу, 13-го серпня, о год. 7:30 веч., в парафіяльній залі, 4952 S. Paulina St. Пригадується всім членам і членицям взяти участь у важних справах як рівнож довгуючим членам вирівняти свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Г. Гарасим, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, Відд. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 серпня, о год. 2-ій попол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Еве., Пассейк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки. Довгуючих членів проситься вирівняти вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Б-ва св. Ап. Петра й Павла, Відд. 102, відбудуться в неділю, 14 серпня, зараз по співаній Сл. Божій, в церковній залі, 2280 W. 7th. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи і звіт делеґата з Конґресу.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні Збори Т-ва Зап. Січ, Відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 12-го серпня, о год. 8 веч., в Січовій залі при 506 — 18th Ave. Проситься членів платити свої вкладки на зборах відділу, а не приносити до хати касира. — І. Оверко, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці, Відд. 320, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, о год. 1:30 попол., в У. Г. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости. — Д. Пісецький, пр.; І. Малко, секр.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ В НЮ ЙОРКУ та ТОВАРИСТВО АБСОЛЬВЕНТІВ ТА ПРИХИЛЬНИКІВ УТІ

ділиться сумною вісткою, що 3 серпня 1955 р. ввечорі після тяжкої і короткої хвороби помер у шпиталі інженер-економіст

ВАСИЛЬ АНДРІЙОВИЧ БИБИК

абсольвент Укр. Господарської Академії в Подєбрадах.

Покійний народився 23 серпня 1894 р. в селі Гудими, Лохвицького повіту на Полтавщині, б. старшина Армії УНР, член Ордену Залізного Хреста та Ордену Хреста ім. С. Петлюри, відомий громадський діяч, довголітній член Т-ва Абсольвентів У. Г. А.

Похорон відбувся 6. серпня з православної церкви св. Володимира в Ню Йорку. Поховано Його на цвинтарі в Bound Brook, N. J. — В. Й. П.!

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНИЙ СОЮЗ В США

з глибоким жалем сповіщає своїх членів і все Українське Громадянство про смерть свого члена,

Інж. ВАСИЛЯ БИБИКА,

поручника Армії УНР та Лицаря Ордену Залізного Хреста.

Покійний помер у Ню Йорку дня 3-го серпня 1955 на 60 році свого життя. Панахида відбулася в похороннім домі П. Яреми 5 серпня о год. 7:30 вечора. Похорони відбулися з того ж дому на Православний Цвинтар у Баунд Брук в в суботу, 6-го ц. м. о 1-ій годині пополудні.

Вічна Йому Пам'ять! УПРАВА УНДС.

Т-во УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ В АМЕРИЦІ

зі сумом повідомляє, що дня 3 серпня 1955 р. помер член Товариства

сл. п. інж. ВАСИЛЬ БИБИК.

Покійний родився 23 серпня 1894 р. на Полтавщині.

УПРАВА Т-ВА.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність", Відд. 163, відбудуться 14 серпня в Домі Горожан, 847 N. Franklin St., в 1-ій год. попол. Проситься всіх членів бути на означений час. — М. Лешак, предс.; І. Потучка, фін. секр.; С. Филик, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Б-во св. о. Николая, Відд. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 серпня, точно о 4. год. попол., в церковній залі. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. — Уряд.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

● РОЗШУКИ ●

Мрґ. БОГДАНА ЛЕВИЦЬКОГО, сина о. Юліяна з Дунаєва, пошукує
НАДІЯ ВИСОЧАНСЬКА-БАЛУЩАК
7951 Molson St.,
Montreal 38, Que., Canada

П-во Микола і Любомира ПРИШЛЮГА,
просимо відгукнутися на адресу:
ТАРАС-ІРЕНА ІВАСІВ
879 N. Woodstock Street
Philadelphia 30, Pa. U.S.A.
Рівночасно просимо П-во Фостаківських, якщоб знали їхню адресу, вислати її на вищеподану адресу.
Тарас-Ірена Івасів.

Посмертні Згадки

ТАРАС ЯКИМ, член Б-ва св. Володимира, Відд. 130 УНСоюзу в Ню Йорку помер 2-го серпня 1955 на 67 році життя. Покійний походив зі села Костяшина, пов. Сокаль, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Теклю, дві дочки і зятя. Похорон відбувся в п'ятницю, 5 серпня з пох. заведення П. Яреми до правосл. церкви св. Володимира, а відтак на цвинтар в Бавнд Брук. — В. Й. П.!

Лучанко, секр.

АННА ХИТРИК, членка 204-го Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, померла 2-го серпня 1955 р. Покійна походила з села Задишисівка, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишила в смутку дочку Стеллу, сина Якова і два внуки. Похорон відбувся з пог. заведення П. Яреми до церкви св. Володимира при 14-ій вул., відтак на цвинтар Оливна Гора. — В. Й. П.!

В. Гасій, секр.

ВЛОДИМИР ОНУФРИК, бувший старшина УГА й учасник визвольної боротьби, як рівнож член Т-ва ім. „Україна", Відд. 15 УНСоюзу у Вашинґтоні, Д. К., помер по тяжкій а короткій недузі дня 6 серпня 1955 у Providence Hospital у Вашинґтоні, Д. К. Покійний родився в Рогатині, Галичина, проживши 56 років. До Америки приїхав 1950 р. і вступив до УНС в 1954 р. — В. Й. П.!

Е. Флис, секр.

ТАРЗАН, ч. 3517. Шалена відвага.

Джібсон продовжував трагічне оповідання: — Коли цей головоріз скерував револьвер на нас, ми були приголомшені!

— Це був не рятівник, а шахрай! Дико ричачи, він наказав нам вискочити!

— Думка про втоплення і про втрату диска дратувала нас до безтями. Ми одночасно кинулися на божевільного!